

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa

(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang

Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm

Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu

Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 19

QUYỂN THỨ 467

HỘI THỨ HAI

Phẩm

VÔ TƯỞNG

Thứ 74 - 2

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu năng đem tâm ly tướng vô lậu thọ trì tịnh giới, là nhiếp thuộc nhánh Thánh đạo vô lậu pháp vậy sở đắc giới thiện thanh tịnh. Tịnh giới như thế không khuyết không hở, không vết không uế, không bị lấy đấm, đáng thọ cúng dường, được kẻ trí khen ngợi. Nhờ tịnh giới đây đối tất cả pháp không bị lấy đấm.

Nghĩa là chẳng lấy đấm sắc thọ tướng hành thức. Chẳng lấy đấm nhãn xứ cho đến ý xứ. Chẳng lấy đấm sắc xứ cho đến pháp xứ. Chẳng lấy đấm

nhân giới cho đến ý giới. Chẳng lấy đấm sắc giới cho đến pháp giới. Chẳng lấy đấm nhãn thức giới cho đến ý thức giới. Chẳng lấy đấm ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo.

Chẳng lấy đấm đại tộc Sát-đế-lợi, đại tộc Bà-la-môn, đại tộc Trưởng giả, đại tộc Cư sĩ. Chẳng lấy đấm trời Bốn đại vương chúng cho đến trời Tha hóa tự tại. Chẳng lấy đấm trời Phạm chúng cho đến trời Sắc cứu cánh. Chẳng lấy đấm trời Không vô biên xứ cho đến trời Phi tướng phi phi tướng xứ.

Chẳng lấy đấm quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề. Chẳng lấy đấm ngôi vua Chuyển luân và các ngôi vua nhỏ, quan tể tướng thầy.

Chỉ đem giới đã thọ trì như thế cho các hữu tình bình đẳng chung có, hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Với khi hồi hướng đem không tướng, không sở đắc, không hai làm phương tiện, chẳng có tướng có sở đắc có hai làm phương tiện. Chỉ bởi thế tục, chẳng bởi thắng nghĩa. Do nhân duyên đây, tất cả Phật pháp không chẳng viên mãn.

Bồ-tát Ma-ha-tát này do Tịnh giới Ba-la-mật-đa đây, phương tiện khéo léo khởi bốn phần tinh lự thắng tiến không nhiễm đấm làm phương tiện, nên dẫn được các thần thông. Bồ-tát Ma-ha-tát này dùng thiên nhãn thanh tịnh dị thực sanh hằng thấy

chư Phật hiện tại mười phương vô biên thế giới yên ổn trụ trì, vì các hữu tình tuyên nói Chánh pháp. Cho đến chứng được Nhất thiết trí trí, với việc đã thấy được chẳng quên mất.

Bồ-tát Ma-ha-tát này dùng thiên nhĩ thanh tịnh vượt hơn người hằng nghe chư Phật thuyết pháp mười phương vô biên thế giới. Cho đến chứng được Nhất thiết trí trí, với việc đã nghe được chẳng quên mất. Tùy pháp đã nghe năng làm các việc lợi vui cho mình người không luống bỏ qua.

Bồ-tát Ma-ha-tát này dùng tha tâm trí, năng biết pháp tâm tâm sở mười phương Phật và các hữu tình. Biết rồi năng khởi các việc lợi vui tất cả hữu tình.

Bồ-tát Ma-ha-tát này dùng túc trụ trí biết các hữu tình gây nghiệp đời trước. Bởi nghiệp đã gây chẳng mất hoại nên sanh chỗ kia hưởng chịu các vui khổ. Biết rồi, vì nói nhân duyên bản nghiệp, khiến kia nhớ biết làm việc nhiều ích.

Bồ-tát Ma-ha-tát này dùng lậu tận trí an lập hữu tình hoặc khiến trụ quả Dự lưu, hoặc khiến trụ quả Nhất lai, hoặc khiến trụ quả Bất hoàn, hoặc khiến trụ quả A-la-hán, hoặc khiến trụ Độc giác Bồ-đề, hoặc khiến trụ Bồ-tát thắng vị, hoặc khiến trụ Nhất thiết trí trí. Lấy tóm mà nói, Bồ-tát Ma-ha-tát

này sanh ở chỗ nào tùy các hữu tình kham nổi phương tiện sai khác, khiến trụ trong phẩm loại thiện thắng.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, nhờ sức tâm lìa các tướng vô lậu, năng đối trong pháp vô tướng vô tác viên mãn Tịnh giới Ba-la-mật-đa, cũng năng viên mãn các công đức khác.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, năng đem tâm ly tướng vô lậu mà tu an nhẫn. Bồ-tát Ma-ha-tát này từ sơ phát tâm cho đến ngồi yên tòa diệu Bồ-đề, giữa ấy giả sử tất cả hữu tình đều cầm các thứ dao gậy ngói đá đua đến gia hại, Bồ-tát Ma-ha-tát này chẳng khởi tâm một niệm giận hờn.

Bấy giờ, Bồ-tát nên tu hai nhẫn. Những gì là hai? Một là nên chịu mắng nhiếc gia hại tất cả hữu tình, chẳng sanh nhẫn căm hờn giận dữ ngầm. Hai là nên khởi Vô sanh pháp nhẫn. Bồ-tát Ma-ha-tát này nếu gặp các lời ác mắng nhục, hoặc gặp các thứ dao gậy gia hại, nên suy xét kỹ: ai năng mắng nhục, ai năng gia hại, ai bị mắng nhục, ai chịu gia hại, ai khởi hờn giận, ai phải nhẫn chịu.

Lại nên suy xét: Tất cả pháp tánh đều rỗng ráo không. Pháp hãy bất khả đắc, hướng là có pháp

tánh. Hãy không pháp tánh huông có hữu tình. Khi quán như thế, hoặc hay mắng nhục hoặc bị mắng nhục, hoặc hay gia hại hoặc bị gia hại đều vô sở hữu. Cho đến mổ cắt thân thể từng phần, nơi tâm an nhẫn đều không nghĩ gì khác. Đối các pháp tánh như thật quan sát, lại năng chứng được Vô sanh pháp nhẫn.

Sao gọi là danh Vô sanh pháp nhẫn? Nghĩa là khiến tất cả phiền não chẳng sanh, trí huệ vi diệu thường không gián đoạn và quán các pháp rốt ráo chẳng sanh. Vậy nên gọi danh là Vô sanh pháp nhẫn.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ trong hai thứ nhẫn như thế, mau tu mãi được Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Mau tu mãi được bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Mau tu mãi được bốn tinh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Mau tu mãi được tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Mau tu mãi được không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Mau tu mãi được các địa Bồ-tát. Mau tu mãi được tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Mau tu mãi được năm nhẫn, sáu thần thông. Mau tu mãi được Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Mau tu mãi được pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả. Mau tu mãi được nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Mau tu

mãn được ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ các Phật pháp như thế rồi, đối thần thông Thánh vô lậu xuất thế chẳng chung tất cả Thanh văn Độc giác, đều được viên mãn.

An trụ thắng thần thông như thế rồi, đem tịnh thiên nhãn hằng thấy chư Phật mười phương vô biên thế giới hiện tại yên ổn trụ trì, vì các hữu tình tuyên nói Chánh pháp. Cho đến chứng được Nhất thiết trí trí, khởi Phật tùy niệm thường không gián đoạn.

Đem tịnh thiên nhĩ hằng nghe chư Phật mười phương thuyết pháp. Nghe rồi thọ trì thường chẳng quên mất, vì các hữu tình như thật tuyên nói.

Đem tha tâm trí năng chính so lường pháp tâm tâm sở chư Phật Thế Tôn. Cũng năng chính biết pháp tâm tâm sở Bồ-tát, Độc giác và các Thanh văn. Cũng năng chính biết pháp tâm tâm sở các loại hữu tình, theo sở ưng kia vì nói Chánh pháp khiến sanh hiểu hơn hết.

Đem túc trụ trí biết các hữu tình trước trồng căn lành nhiều thứ sai khác. Biết rồi phương tiện chỉ rõ khuyên dẫn, khen gắng vui mừng, khiến được lợi ích an vui thù thắng.

Đem lậu tận trí theo sở ưng kia an lập hữu tình nơi pháp Tam thừa, khiến giải thoát được sanh lão bệnh tử.

Bồ-tát Ma-ha-tát này hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu trọn nên thù thắng phương tiện khéo léo, nghiêm tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình, mau được đầy đủ Nhất thiết tướng trí, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, nhờ sức tâm lìa các tướng vô lậu, năng đối trong pháp vô tướng vô tác viên mãn An nhẫn Ba-la-mật-đa, cũng năng viên mãn các công đức khác.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, năng đem tâm ly tướng vô lậu mà tu tinh tiến.

Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên mạnh mẽ thân tâm tinh tiến. Do đây năng vào sơ tĩnh lự trụ đầy đủ, cho đến năng vào tĩnh lự thứ tư trụ đầy đủ. Nương bốn tĩnh lự khởi vô lượng thứ thân thông biến hiện, cho đến dùng tay mó sờ nhật nguyệt, xoay chuyển tự tại chẳng lấy làm khó. Vì trọn nên thân tâm tinh tiến mạnh mẽ, nên nhờ sức thần thông, trải qua giây lát năng đến thế giới chư Phật mười phương

như cát Căng-già thủy. Lại đem các thứ uông ăn áo mặc đồ nằm thuốc chữa và các thứ tư cụ khác, cung kính cúng dường, tôn trọng ngợi khen chư Phật Thế Tôn hiện thuyết Chánh pháp. Do quả báo căn lành đây vô tận, cho đến chúng được Nhất thiết trí trí.

Do thế lực căn lành đây tăng thượng, được thành Phật rồi, lại vì vô lượng thế gian trời, người, a-tổ-lạc thủy, đem vô lượng thứ uông ăn áo mặc đồ nằm thuốc chữa và các thứ tư cụ khác, cung kính cúng dường tôn trọng ngợi khen.

Do thế lực căn lành đây tăng thượng, sau vào Niết-bàn, Thiết-lợi-la mình và các đệ tử vẫn được vô lượng thế gian trời, người, a-tổ-lạc thủy cung kính cúng dường tôn trọng ngợi khen.

Bồ-tát Ma-ha-tát này lại đem thần lực năng đến thế giới chư Phật mười phương như cát Căng-già thủy, ở chỗ chư Phật lắng nghe Chánh pháp. Nghe rồi thọ trì, cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề trọn chẳng quên mất.

Bồ-tát Ma-ha-tát này lại đem thần lực năng đến thế giới chư Phật mười phương như cát Căng-già thủy, thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật, tinh siêng tu học Nhất thiết trí trí. Được viên mãn rồi, chúng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, vì trọn nên thân tinh tiến mạnh mẽ, nên năng khiến Tinh tiến Ba-la-mật-đa chóng được viên mãn.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, vì trọn nên tâm tinh tiến mạnh mẽ, nên mau được viên mãn các đạo Thánh vô lậu và nhánh đạo được nhiếp Tinh tiến Ba-la-mật-đa. Nhờ đây năng khiến tất cả nghiệp bất thiện thân ngữ ý không cho khởi được.

Bồ-tát Ma-ha-tát này đối trong các pháp trọn chẳng lấy đấm hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh, hoặc vắng lặng hoặc chẳng vắng lặng, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa, hoặc hữu vi giới hoặc vô vi giới, hoặc cõi Dục, hoặc cõi Sắc, hoặc cõi Vô Sắc, hoặc hữu lậu giới hoặc vô lậu giới.

Hoặc bốn tĩn lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Hoặc bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi. Hoặc không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Hoặc Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Hoặc nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Hoặc chơn như cho đến bất tư nghì giới. Hoặc khổ tập diệt đạo thánh đế. Hoặc tám giải

thoát, tám thẳng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ.

Hoặc Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa. Hoặc Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Hoặc tất cả đà-la-ni môn, tất cả tam-ma-địa môn. Hoặc năm nhãn, sáu thần thông. Hoặc Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Hoặc ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo. Hoặc pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả. Hoặc nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí.

Hoặc vô thường, khổ, không, vô ngã. Hoặc quả Dự lưu, quả Nhất lai, quả Bất hoàn, quả A-la-hán, Độc giác Bồ-đề. Hoặc tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát, chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bồ-tát Ma-ha-tát này cũng chẳng lấy đấm đây Dự lưu, đây Nhất lai, đây Bất hoàn, đây A-la-hán, đây Độc giác, đây Bồ-tát, đây Như Lai. Cũng chẳng lấy đấm hữu tình như thế do hạ pháp hiển ra, hữu tình như thế do trung pháp hiển ra, hữu tình như thế do thượng pháp hiển ra, hữu tình như thế do thượng phần hiển ra, hữu tình như thế do hạ phần hiển ra, hữu tình như thế do Thanh văn thừa hiển ra, hữu tình như thế do Độc giác thừa hiển ra, hữu tình như thế do Vô thượng thừa hiển ra.

Bồ-tát Ma-ha-tát này đối các pháp như thế và các hữu tình đều chẳng lấy đấm. Sở dĩ vì sao? Vì pháp bị lấy đấm và các hữu tình đều không có tự tánh khả lấy đấm vậy.

Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên tâm tinh tiến mạnh mẽ, nên tuy hằng tạo tác các việc lợi vui tất cả hữu tình, mà đối hữu tình đều vô sở đắc; tuy thường viên mãn sở tu Tinh tiến Ba-la-mật-đa, mà đối Tinh tiến Ba-la-mật-đa đều vô sở đắc; tuy thường viên mãn tất cả Phật pháp, mà đối Phật pháp đều vô sở đắc; tuy thường nghiêm tịnh tất cả cõi Phật mà đối cõi Phật đều vô sở đắc. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên thân tâm tinh tiến như thế, dù năng xa lìa tất cả ác pháp, cũng năng nhiếp thọ tất cả thiện pháp mà không lấy đấm.

Vì không lấy đấm nên từ một nước Phật đến một nước Phật, từ một thế giới đến một thế giới, vì muốn nhiều ích các hữu tình, nên muốn thị hiện các việc thần thông đều năng được tự tại thị hiện không ngại. Nghĩa là hoặc thị hiện mưa nhiều diệp hoa, rải nhiều các danh hương, đánh các kỹ nhạc, hiện tiếng mây sấm chấn động đại địa. Hoặc lại thị hiện nhiều thứ bảy báu nhiệm màu trau dồi cõi đời. Thân phóng ánh sáng soi các kẻ tối tăm. Thân ra diệp hương khiến kẻ hôi thối đều được thơm sạch. Hoặc lại thị hiện lập miếu thờ lớn, ở trong chẳng hại các

loại hữu tình, nhân đây hóa đạo vô lượng hữu tình khiến vào Chánh đạo, lìa giết sanh mạng cho đến tà kiến. Hoặc dùng bố thí cho đến bát-nhã nhiếp các hữu tình.

Vì muốn nhiều ích các hữu tình nên hoặc xả của cải, hoặc xả vợ con, hoặc xả ngôi vua, hoặc xả lóng đốt, hoặc xả thân mạng. Theo các hữu tình nên dùng phương tiện như thế như thế mà được nhiều ích, tức dùng phương tiện như thế như thế mà làm nhiều ích.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, nhờ sức tâm lìa các tướng vô lậu, năng đối trong pháp vô tướng vô tác viên mãn Tinh tiến Ba-la-mật-đa, cũng năng viên mãn các công đức khác.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, năng đem tâm ly tướng vô lậu mà tu tĩnh lự. Bồ-tát Ma-ha-tát này trừ định chư Phật, đối các định khác đều năng viên mãn. Bồ-tát Ma-ha-tát này lìa pháp dục ác bất thiện có tìm có rình, lìa sanh vui mừng vào sơ tĩnh lự mà trụ đầy đủ. Như vậy, cho đến dứt vui dứt khổ, mừng buồn mất trước, chẳng khổ chẳng vui, xả niệm thanh tịnh vào tĩnh lự thứ tư mà trụ đầy đủ.

Bồ-tát Ma-ha-tát này dùng Bi cùng tâm khắp duyên một phương cho đến mười phương tất cả thế gian mà trụ đầy đủ. Như vậy, cho đến dùng Xả cùng tâm khắp duyên một phương cho đến mười phương tất cả thế gian mà trụ đầy đủ.

Bồ-tát Ma-ha-tát này vượt các tướng sắc, diệt tướng hữu đối, chẳng suy nghĩ tướng các thứ vào vô biên không, Không vô biên xứ mà trụ đầy đủ. Như vậy, cho đến vượt tất cả chủng Vô sở hữu xứ vào phi tướng, Phi tướng phi phi tướng xứ mà trụ đầy đủ.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ Tĩnh lự Ba-la-mật-đa, đối tám giải thoát, tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ năng vào thuận nghịch mà trụ đầy đủ.

Bồ-tát Ma-ha-tát này năng đối không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn mà trụ đầy đủ. Năng đối Vô gián tam-ma-địa, Như điển tam-ma-địa, Thánh chánh tam-ma-địa, Kim cương dụ tam-ma-địa mà trụ đầy đủ.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ Tĩnh lự Ba-la-mật-đa, tu ba mươi bảy Bồ-đề phần pháp và đạo tướng trí đều khiến viên mãn. Dùng đạo tướng trí đây nhiếp thọ tất cả tam-ma-địa rồi, lần hồi tu vượt Tịnh quán địa cho đến Độc giác địa, chứng vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh. Đã vào Bồ-tát Chánh tánh

ly sanh, tu hạnh các địa viên mãn Phật địa. Bồ-tát Ma-ha-tát này tuy đối các địa lần hồi tu vượt mà ở trung gian chẳng lấy quả chứng, cho đến chưa được Nhất thiết trí trí.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ Tĩnh lự Ba-la-mật-đa, từ một nước Phật tới một nước Phật cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen chư Phật Thế Tôn. Ở chỗ chư Phật trồng các căn lành, thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Từ một thế giới tới một thế giới, nhiều ích hữu tình thân tâm không mỏi. Hoặc dùng Bồ thí, hoặc dùng Tịnh giới, hoặc dùng An nhẫn, hoặc dùng Tinh tiến, hoặc dùng Tĩnh lự, hoặc dùng Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp các hữu tình. Hoặc dùng nhóm giới, hoặc dùng nhóm định, hoặc dùng nhóm huệ, hoặc dùng nhóm giải thoát, hoặc dùng nhóm giải thoát trí kiến nhiếp các hữu tình. Hoặc dạy hữu tình trụ quả Dự lưu, hoặc trụ quả Nhất lai, hoặc trụ quả Bất hoàn, hoặc trụ quả A-la-hán, hoặc trụ Độc giác Bồ-đề, hoặc trụ ngôi Bồ-tát Ma-ha-tát, hoặc trụ Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Theo thế lực căn lành các hữu tình pháp lành tăng trưởng các thứ phương tiện khiến kia an trụ.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ Tĩnh lự Ba-la-mật-đa năng dẫn tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Năng được bốn vô ngại giải thù thắng thần thông dị thực. Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên thần thông dị

thực thù thắng, quyết định chẳng còn vào lại nơi mẫu thai, bị nhiễm các dục lạc nhiếp thọ sanh thừa sanh quá. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này khéo thấy khéo biết tất cả pháp tánh đều như huyễn hóa. Dù biết các hành đều như huyễn hóa mà cưỡi Bi nguyện nhiều ích hữu tình. Dù cưỡi Bi nguyện nhiều ích hữu tình mà đạt hữu tình và thi thiết kia đều bất khả đắc. Dù đạt hữu tình và thi thiết kia đều bất khả đắc mà năng an lập tất cả hữu tình khiến nó an trụ pháp bất khả đắc. Đây nương thế tục, chẳng nương thắng nghĩa.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ Tĩnh lự Ba-la-mật-đa tu hành tất cả tĩnh lự, giải thoát, đẳng trì, đẳng chí. Cho đến viên mãn sở cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề thường chẳng xa lìa rời bỏ sở tu Tĩnh lự Ba-la-mật-đa.

Bồ-tát Ma-ha-tát này hành đạo tướng trí, phương tiện dẫn phát nhất thiết tướng trí. An trụ trong ấy dứt hẳn tất cả tập khí nối nhau, được chính tự lợi, cũng chính lợi tha. Năng cùng tất cả thế gian trời, người, a-tổ-lạc thấy làm tịnh phước điền, kham nhận cúng dường cung kính thế gian.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, do sức tâm lìa các tướng vô lậu, năng đối trong pháp vô tướng

vô tác viên mãn Tĩnh lự Ba-la-mật-đa, cũng năng viên mãn các công đức khác.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, năng đem tâm ly tướng vô lậu mà tu bát-nhã.

Bồ-tát Ma-ha-tát này chẳng thấy có chút pháp thật có trọn nên. Nghĩa là chẳng thấy sắc thật có trọn nên. Chẳng thấy thọ tướng hành thức thật có trọn nên. Chẳng thấy sắc sanh, chẳng thấy thọ tướng hành thức sanh. Chẳng thấy sắc diệt, chẳng thấy thọ tướng hành thức diệt. Chẳng thấy sắc là môn tăng ích, chẳng thấy thọ tướng hành thức là môn tăng ích. Chẳng thấy sắc là môn tổn giảm, chẳng thấy thọ tướng hành thức là môn tổn giảm. Chẳng thấy sắc có chứa nhóm, chẳng thấy thọ tướng hành thức có chứa nhóm. Chẳng thấy sắc có lìa tan, chẳng thấy thọ tướng hành thức có lìa tan.

Như vậy, cho đến chẳng thấy tất cả pháp hữu lậu thật có trọn nên. Chẳng thấy tất cả pháp vô lậu thật có trọn nên. Chẳng thấy tất cả pháp hữu lậu sanh, chẳng thấy tất cả pháp vô lậu sanh. Chẳng thấy tất cả pháp hữu lậu diệt, chẳng thấy tất cả pháp vô lậu diệt. Chẳng thấy tất cả pháp hữu lậu là môn tăng ích, chẳng thấy tất cả pháp vô lậu là môn tăng ích. Chẳng thấy tất cả pháp hữu lậu là môn tổn giảm, chẳng thấy tất cả pháp vô lậu là môn tổn

giảm. Chẳng thấy tất cả pháp hữu lậu là có chứa nhóm, chẳng thấy tất cả pháp vô lậu có chứa nhóm. Chẳng thấy tất cả pháp hữu lậu có lìa tan, chẳng thấy tất cả pháp vô lậu có lìa tan.

Như thật quán sắc là hư dối, chẳng bền chắc, không tự tánh. Như thật quán thọ tướng hành thức là hư dối, chẳng bền chắc, không tự tánh. Như vậy, cho đến như thật quán tất cả pháp hữu lậu là hư dối, chẳng bền chắc, không tự tánh; như thật quán tất cả pháp vô lậu là hư dối, chẳng bền chắc, không tự tánh.

Bồ-tát Ma-ha-tát này khi quán như thế chẳng đặc tự tánh sắc, chẳng đặc tự tánh thọ tướng hành thức. Như vậy, cho đến chẳng đặc tự tánh tất cả pháp hữu lậu, chẳng đặc tự tánh tất cả pháp vô lậu.

Bồ-tát Ma-ha-tát này hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu khi quán như thế rất sanh tin hiểu, đối tất cả pháp đều lấy vô tánh mà làm tự tánh. Đối việc như vậy sanh tin hiểu rồi, năng hành nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Khi hành như thế đối tất cả pháp không bị chấp trước.

Nghĩa là chẳng chấp trước sắc, chẳng chấp trước thọ tướng hành thức. Chẳng chấp trước nhãn xứ cho đến ý xứ. Chẳng chấp trước sắc xứ cho đến pháp xứ. Chẳng chấp trước nhãn giới cho đến ý

giới. Chǎng chấp trước sắc giới cho đến pháp giới. Chǎng chấp trước nhãn thức giới cho đến ý thức giới. Chǎng chấp trước nhãn xúc cho đến ý xúc. Chǎng chấp trước nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ.

Chǎng chấp trước địa giới cho đến thức giới. Chǎng chấp trước nhân duyên cho đến tăng thượng duyên. Chǎng chấp trước vô minh cho đến lão tử. Chǎng chấp trước Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chǎng chấp trước nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Chǎng chấp trước chơn như cho đến bất tư nghì giới. Chǎng chấp trước khổ tập diệt đạo thánh đế.

Chǎng chấp trước bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Chǎng chấp trước bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Chǎng chấp trước tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Chǎng chấp trước không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn.

Chǎng chấp trước Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa. Chǎng chấp trước Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Chǎng chấp trước tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Chǎng chấp trước năm nhãn, sáu thần thông. Chǎng chấp trước Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Chǎng chấp trước ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo. Chǎng chấp trước pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả.

Chẳng chấp trước nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Chẳng chấp trước quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề. Chẳng chấp trước tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát. Chẳng chấp trước chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bồ-tát Ma-ha-tát này khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu vô sở hữu năng viên mãn đạo Bồ-tát. Nghĩa là năng viên mãn sáu Ba-la-mật-đa. Cũng năng viên mãn nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Cũng năng viên mãn chơn như cho đến bất tư nghì giới. Cũng năng viên mãn khổ tập diệt đạo thánh đế. Cũng năng viên mãn bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Cũng năng viên mãn bốn tinh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Cũng năng viên mãn tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Cũng năng viên mãn không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Cũng năng viên mãn các Bồ-tát địa. Cũng năng viên mãn tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Cũng năng viên mãn năm nhãn, sáu thần thông. Cũng năng viên mãn Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Cũng năng viên mãn pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả. Cũng năng viên mãn nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Cũng năng viên mãn ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo.

Bồ-tát Ma-ha-tát này viên mãn đạo Bồ-tát như thế rồi, lại năng viên mãn Phật đạo là tối, nghĩa là năng viên mãn sáu Ba-la-mật-đa và vô lượng vô biên Phật pháp khác.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ Phật đạo là tối như thế, dẫn phát dị thực thần thông thù thắng, tùy các hữu tình kẻ nên dùng bố thí cho đến bát-nhã mà nhiếp thọ tức dùng bố thí cho đến bát-nhã mà nhiếp thọ đây.

Kẻ nên dùng nhóm giới, nhóm định, nhóm huệ, nhóm giải thoát, nhóm giải thoát trí kiến mà nhiếp thọ tức dùng nhóm giới cho đến nhóm giải thoát trí kiến mà nhiếp thọ đây.

Kẻ nên khiến an trụ quả Dự lưu, hoặc quả Nhất lai, hoặc quả Bất hoàn, hoặc quả A-la-hán, hoặc Độc giác Bồ-đề, hoặc lại Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề tức phương tiện khiến an trụ quả Dự lưu cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bồ-tát Ma-ha-tát này năng làm các thứ thần thông biến hóa, muốn đến thế giới Căng-già sa thấy tùy ý năng đến, muốn hiện trong các thế giới đã đến các thứ ngọc báu tùy ý năng hiện, muốn khiến các hữu tình trong thế giới đã đến thọ dụng các thứ ngọc báu tùy kia được vui đều khiến đầy đủ.

Bồ-tát Ma-ha-tát này từ một thế giới qua một thế giới lợi ích an vui vô lượng hữu tình. Thấy tướng các thế giới nhiều thứ đẹp đẽ trang nghiêm, năng tự nhiếp thọ tùy ý sở thích trang nghiêm cõi Phật. Ví như các trời Tha hóa tự tại, có các cần dùng nhiều đồ đẹp vui tùy tâm mà hiện, Bồ-tát như thế tùy ý nhiếp thọ các thứ trang nghiêm vô lượng cõi Phật. Trong các cõi Phật đã nhiếp thọ đầy nhiệm mầu thanh tịnh, lìa các pháp tạp nhiễm, tùy ý đã muốn thấy đều năng hiện. Bồ-tát Ma-ha-tát này do di thực sanh Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Do di thực sanh các diệu thần thông. Do di thực sanh đạo Bồ-tát nên hành đạo tướng trí. Do đạo tướng trí được thành thực, nên lại năng chứng được nhất thiết tướng trí. Do được trí đây, đối tất cả pháp không sở nhiếp thọ.

Nghĩa là chẳng nhiếp thọ sắc, cũng chẳng nhiếp thọ thọ tướng hành thức. Như vậy, cho đến cũng chẳng nhiếp thọ hoặc pháp thiện hoặc pháp phi thiện, hoặc pháp hữu ký hoặc pháp vô ký, hoặc pháp thế gian hoặc pháp xuất thế gian, hoặc pháp hữu lậu hoặc pháp vô lậu, hoặc pháp hữu vi hoặc pháp vô vi. Cũng chẳng nhiếp thọ sở chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Cũng chẳng nhiếp thọ vật sở thọ dụng tất cả cõi Phật, hữu tình trong ấy đối tất cả pháp cũng không nhiếp thọ.

Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này trước chẳng nhiếp thọ tất cả pháp vậy, đối tất cả pháp vô sở đắc vậy, vì các hữu tình không trái ngược tuyên nói tất cả pháp tánh không nhiếp thọ vậy.

Thiện Hiện! Như vậy, các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, do sức tâm lìa các tướng vô lậu, năng đối trong pháp vô tướng vô tác viên mãn Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng năng viên mãn các công đức khác.

HỘI THỨ HAI

Phẩm
KHÔNG TẠP

Thứ 75 - 1

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Làm sao đối trong tất cả pháp không tạp, vô tướng tự tướng không, năng viên mãn sáu Ba-la-mật-đa. Làm sao đem trong tất cả pháp không sai khác mà thi thiết sai khác. Làm sao rõ biết tướng các pháp sai khác như thế. Làm sao đối trong Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng nhiếp thọ tất cả sáu Ba-la-mật-đa, như vậy cho đến nhiếp thọ tất cả pháp thế gian xuất thế gian. Làm sao đối trong tất cả pháp khác tướng thi thiết nhất tướng chỗ gọi vô tướng, và đối trong pháp nhất tướng vô tướng thi thiết pháp tướng sai khác tất cả?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu, an trụ trong năm thủ uẩn như mộng, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như huyễn, như hóa. Vì các hữu tình bố thí, trì giới, an nhẫn, tinh tiến, tu định học huệ như thật rõ biết năm uẩn như mộng cho đến như hóa đều đồng nhất tướng chỗ gọi vô tướng. Sở dĩ vì sao? Mộng cho đến hóa đều không tự tánh. Nếu pháp không tự tánh, pháp

này thời không tướng. Nếu pháp không tướng, pháp này nhất tướng, chỗ gọi vô tướng.

Do nhân duyên đây, phải biết tất cả kể thí, kể thọ, vật thí, tánh thí, quả thí, duyên thí đều đồng vô tướng. Nếu biết như thế mà hành bố thí, thời năng viên mãn sở hành Bồ thí Ba-la-mật-đa. Nếu năng viên mãn sở hành Bồ thí Ba-la-mật-đa, thời chẳng xa lìa Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lực, Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

An trụ sáu Ba-la-mật-đa đây, thời năng viên mãn bốn tĩnh lực, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Cũng năng viên mãn bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Cũng năng viên mãn ba môn giải thoát. Cũng năng viên mãn nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Cũng năng viên mãn chơn như cho đến bất tư nghì giới. Cũng năng viên mãn khổ tập diệt đạo thánh đế. Cũng năng viên mãn tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Cũng năng viên mãn các Bồ-tát địa. Cũng năng viên mãn năm trăm đà-la-ni môn, năm trăm tam-ma-địa môn. Cũng năng viên mãn năm nhẫn, sáu thần thông. Cũng năng viên mãn Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Cũng năng viên mãn pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả. Cũng năng viên mãn nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ trong các pháp di thực Thánh vô lậu như thế, năng qua thế giới chư Phật mười phương Căng-già sa thấy, đem vô lượng phẩm vật đồ cúng thượng diệu cung kính cúng dường, tôn trọng ngợi khen chư Phật Thế Tôn, làm lợi ích an vui các hữu tình. Kẻ nên dùng Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà nhiếp thọ, tức dùng Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà nhiếp thọ đây. Kẻ nên dùng các thứ thiện pháp khác mà nhiếp thọ, tức dùng các thứ thiện pháp khác mà nhiếp thọ đây.

Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên tất cả căn lành thù thắng, đối tất cả pháp đều được tự tại, dù thọ sanh tử chẳng bị tội lỗi sanh tử làm ô nhiễm. Vì muốn lợi vui các hữu tình nên nhiếp nhận người trời giàu sang tự tại. Do oai lực giàu sang tự tại đây, năng làm các việc nhiều ích hữu tình, đem bốn nhiếp sự mà nhiếp thọ đó. Bồ-tát Ma-ha-tát này biết tất cả pháp đều vô tướng, nên dù biết quả Dự lưu mà chẳng trụ quả Dự lưu, cho đến dù biết Độc giác Bồ-đề mà chẳng trụ Độc giác Bồ-đề. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này như thật rõ biết tất cả pháp rồi, vì muốn chứng được Nhất thiết trí trí, chẳng chung tất cả Thanh văn, Độc giác.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát biết tất cả pháp đều vô tướng, nên như thật rõ biết

Bồ thí thấy sáu Ba-la-mật-đa và vô lượng vô biên các Phật pháp khác đều đồng vô tướng. Do nhân duyên đây, khắp năng viên mãn tất cả Phật pháp, bèn năng chứng được Nhất thiết trí trí.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, an trụ trong năm thủ uẩn như mộng, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như huyễn, như hóa, viên mãn Tịnh giới Ba-la-mật-đa.

Bồ-tát Ma-ha-tát này như thật rõ biết năm uẩn như mộng cho đến như hóa, bèn năng viên mãn vô tướng Tịnh giới Ba-la-mật-đa. Tịnh giới như thế không khuyết không hở, không tỳ không ướ, không bị lấy đấm, nên thọ cúng dường, được kẻ trí khen, khéo léo thọ trì, khéo léo rốt ráo, là Thánh vô lậu, là nhiếp vào nhánh đạo xuất thế gian.

An trụ giới này năng khéo thọ trì, thọ thi thiết giới, pháp vậy đặc giới, luật nghi giới, hữu biểu giới, vô biểu giới, hiện hành giới, bất hiện hành giới, uy nghi giới, phi uy nghi giới. Bồ-tát Ma-ha-tát này dù đủ trọn nên các giới như thế mà đối các pháp không bị lấy đấm. Chẳng khởi nghĩ này: Ta do giới đây sẽ sanh đại tộc Sát-đế-lợi, hoặc đại tộc Bà-la-môn, hoặc đại tộc Trưởng giả, hoặc đại tộc Cư sĩ giàu sang tự tại.

Chẳng khởi nghĩ này: Ta do giới đây sẽ làm Tiểu vương, hoặc làm Đại vương, hoặc làm Luân vương, hoặc làm phụ tá giàu sang tự tại.

Chẳng khởi nghĩ này: Ta do giới đây sẽ sanh trời Bốn đại vương chúng cho đến trời Tha hóa tự tại giàu sang tự tại.

Chẳng khởi nghĩ này: Ta do giới đây sẽ được quả Dự lưu, hoặc quả Nhất lai, hoặc quả Bất hoàn, hoặc quả A-la-hán, hoặc Độc giác Bồ-đề, hoặc vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh, hoặc được Bồ-tát Vô sanh pháp nhẫn, hoặc được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sở dĩ vì sao? Các pháp như thế đều đồng nhất tướng, chỗ gọi vô tướng, vô trụ vô đắc. Pháp vô tướng chẳng đắc vô tướng. Pháp hữu tướng chẳng đắc hữu tướng. Pháp vô tướng chẳng đắc hữu tướng. Pháp hữu tướng chẳng đắc vô tướng. Do nhân duyên đây đều vô sở đắc.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, mau được viên mãn vô tướng Tịnh giới Ba-la-mật-đa. Đã được viên mãn vô tướng Tịnh giới Ba-la-mật-đa, mau vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh. Đã vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh, lại được Bồ-tát Vô sanh pháp nhẫn. Đã được Bồ-tát Vô sanh pháp nhẫn, tu hành đạo

tướng trí tới nhất thiết tướng trí được năm thần thông dị thực. Lại được năm trăm đà-la-ni môn, cũng được năm trăm tam-ma-địa môn. An trụ trong đây, lại năng chứng được bốn vô ngại giải. Từ một nước Phật đến một nước Phật, gần gũi cúng dường chư Phật Thế Tôn, thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật.

Bồ-tát Ma-ha-tát này vì hóa hữu tình dù hiện lưu chuyển các thú sanh tử, mà chẳng bị tội lỗi kia làm nhiễm. Như người huyễn hóa, dù hiện các việc đi đứng nằm ngồi mà không các nghiệp chơn thật qua lại; dù hiện nhiều thứ nhiều ích hữu tình mà đối hữu tình và thi thiết kia đều vô sở đắc.

Như có Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác danh Thiện Tịch Tĩnh, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ vô lượng chúng, khiến ra sanh tử chứng được Niết-bàn, mà không kẻ hữu tình kham nhận ký quyết được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Khi ấy Như Lai kia hóa làm hóa Phật khiến trụ đời lâu, tự xả thọ hành vào cõi Vô dư y Bát-niết-bàn. Phật hóa thân kia trụ một kiếp rồi, trao ký Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cho một Bồ-tát, mới vào Niết-bàn. Phật hóa thân kia dù đã làm nhiều việc nhiều ích hữu tình mà vô sở đắc. Nghĩa là chẳng đắc sắc thọ tướng hành thức. Cho đến chẳng đắc tất cả pháp hữu lậu vô lậu thấy và các

hữu tình. Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế, tuy có sở tác mà vô sở đắc.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu viên mãn Tịnh giới Ba-la-mật-đa. Do Tịnh giới Ba-la-mật-đa đây được viên mãn, nên bèn năng nhiếp thọ tất cả Phật pháp. Nhân đây chứng được Nhất thiết trí trí.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, an trụ trong năm thủ uẩn như mộng, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như huyễn, như hóa, viên mãn An nhẫn Ba-la-mật-đa. Bồ-tát Ma-ha-tát này như thật rõ biết năm uẩn như mộng cho đến như hóa, bèn năng viên mãn vô tướng An nhẫn Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thật rõ biết năm uẩn như mộng cho đến như hóa, bèn năng viên mãn vô tướng An nhẫn Ba-la-mật-đa?

Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này như thật rõ biết năm thủ uẩn này không thật tướng nên tu hai thứ nhẫn, bèn năng viên mãn vô tướng An nhẫn Ba-la-mật-đa.

Sao gọi là hai? Là an thọ nhẫn và quán sát nhẫn. An thọ nhẫn là các Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ

phát tâm cho đến ngôi yên tòa diệu Bồ-đề, ở thời gian giữa giả sử tất cả loại hữu tình đua đến hủy hoại, dùng lời thô ác mắng nhiếc lăng nhục, lại đem ngói đá dao gậy làm gia hại. Khi ấy, vì Bồ-tát mãn An nhân Ba-la-mật-đa cho đến chẳng sanh một niệm giận hờn, cũng lại chẳng khởi tâm trả thù. Chỉ khởi nghĩ này: Các hữu tình kia rất đáng thương xót, phiền não tăng lên, rối động nơi tâm, chẳng được tự tại, đối ta phát khởi ác nghiệp như thế. Ta nay chẳng nên căm giận đối kia. Lại khởi nghĩ này: Bởi ta thâm nhận các uẩn oan gia khiến hữu tình kia đối ta phát khởi ác nghiệp như thế, chỉ nên tự trách, chẳng nên giận kia. Khi Bồ-tát quán sát kỹ như thế, đối hữu tình kia rất sanh thương xót. Những loại như vậy gọi an thọ nhận.

Quán sát nhận là các Bồ-tát Ma-ha-tát khởi suy nghĩ này: Các hành như huyễn, hư dối chẳng thật, chẳng được tự tại. Cũng như hư không, không ngã, hữu tình, mạng giả, sanh giả, dưỡng giả, sĩ phu, bổ-đặc-già-la, ý sanh, nho đồng, tác giả, thọ giả, tri giả, kiến giả đều bất khả đắc, chỉ là hư vọng phân biệt khởi ra, tất cả đều là tự tâm biến ra. Ai hủy hoại ta, ai mắng nhiếc ta, ai lăng nhục ta, ai đem các thứ ngói đá dao gậy gia hại nơi ta, ai lại chịu lăng nhục gia hại kia? Đều là tự tâm hư vọng phân biệt. Ta nay chẳng nên ngang khởi chấp trước. Các pháp

như thế do tự tánh không, thắng nghĩa không, nên đều vô sở hữu. Khi Bồ-tát quán sát kỹ như thế, như thật rõ biết các hành vắng lặng trống không, đối tất cả pháp chẳng sanh tướng khác. Những loại như vậy, gọi quán sát nhãn.

Bồ-tát Ma-ha-tát này vì tu tập hai thứ nhãn như thế, nên năng viên mãn vô tướng An nhãn Ba-la-mật-đa. Do năng viên mãn vô tướng An nhãn Ba-la-mật-đa tức bèn được Vô sanh pháp nhãn.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Vì sao gọi là Vô sanh pháp nhãn? Đây dứt những gì? Lại là trí nào?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bởi thế lực đây cho đến chút phần pháp ác bất thiện cũng chẳng sanh được. Vậy nên gọi là Vô sanh pháp nhãn. Đây khiến tất cả phiền não, ngã và ngã sở, mạn thấy rốt ráo chẳng sanh, như thật nhãn thọ các hành như mộng cho đến như hóa. Nhãn đây gọi trí, được trí đây nên gọi danh được Vô sanh pháp nhãn.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vô sanh pháp nhãn Thanh văn, Độc giác và các Bồ-tát có nào sai khác? Phật bảo: Thiện Hiện! Các kẻ Dự lưu hoặc trí hoặc đoạn, cho đến Độc giác hoặc trí hoặc đoạn cũng gọi Nhãn Bồ-tát Ma-ha-tát. Lại có Nhãn Bồ-

tát Ma-ha-tát là nhĩn các pháp rớt ráo chẳng sanh. Đây là sai khác.

Thiện Hiện! Phải biết các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên nhĩn thù thắng như thế, nên vượt hơn tất cả Thanh văn Độc giác. Các Bồ-tát Ma-ha-tát an trụ trong dị thực nhĩn như thế, hành đạo Bồ-tát năng viên mãn Đạo tướng trí. Trọn nên Đạo tướng trí như thế, nên thường chẳng xa lìa bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Cũng chẳng xa lìa ba môn giải thoát. Cũng chẳng xa lìa dị thực thần thông. Do chẳng xa lìa dị thực thần thông, từ một nước Phật tới một nước Phật gần gũi cúng dường chư Phật Thế Tôn, thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Làm việc này rồi, dùng một sát-na tương ưng Bát-nhĩ chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhĩ Ba-la-mật-đa thẳm sâu, mau năng viên mãn vô tướng An nhĩn Ba-la-mật-đa. Do An nhĩn Ba-la-mật-đa đây được viên mãn, nên bèn năng viên mãn tất cả Phật pháp. Nhờ đây chứng được Nhất thiết trí trí.

--- o0o ---